

VÄÄTSA LASTEAED PAIKÄPP ÕPPEKAVA

Sisukord

1. LASTEASUTUSE ERIPÄRA	4
1.1 Üldinfo.....	4
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED	7
2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	7
2.2 Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:	7
2.3. Õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade loetelu	8
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	8
3.1 Lasteaia õppeaasta	8
3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse põhimõtted	8
3.3 Õppe - ja kasvatustegevuse korraldus hoiurühmas	10
3.4 Õpi- ja kasvukeskkond	10
3.5 Pedagoogiline dokumenteerimine	11
4. KAASAVA HARIDUSE RAKENDAMINE LASTEAIAS	12
4.1 Erivajadustega laste arengu toetamise põhimõtted ja korraldus	15
4.1.1 Lapse arengu hindamine, varajane sekkumine ja toetamine	15
4.1.2. Toevajaduse dokumenteerimine	16
4.1.3 Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel.....	17
4.2. Andekate laste toetamise põhimõtted:	20
5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	20
6. LASTE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	21
6.1 Mänguoskused	22
6.2 Tunnetus- ja õpioskused	23
6.3 Sotsiaalsed oskused.....	25
6.4 Eneseregulatsiooni oskused	26
7. DIGITEHNOLOOGIA LASTEAIAS, 6-7A LASTE EELDATAVAD DIGIPÄDEVUSED	28
8. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED NING SISU ..	30
8.1 Valdkond <i>Mina ja keskkond</i>	30
8.2 Valdkond <i>Keel ja kõne</i>	33
8.3 Valdkond <i>Matemaatika</i>	36
8.4 Valdkond <i>Kunst</i>	37
8.5 Valdkond <i>Muusika</i>	39
8.6 Valdkond <i>Liikumine</i>	41
9. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED	43
9.1 Arengumapp	45
9.2 Koolivalmiduse hindamine.....	46
9.3 Lapsevanemate nõustamine, arenguestlus	46
10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	48
LISA 1	50
1.AINEVALDKONDADE EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI	50

1.1 <i>Mina ja keskkond</i> valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	50
1.2 <i>Keele ja kõne</i> valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti.....	57
1.2.1 Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti	60
1.3 <i>Matemaatika</i> valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti	62
1.4 <i>Kunsti</i> valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti.....	66
1.5 <i>Muusika</i> valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti.....	69
1.6 <i>Liikumise</i> valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti.....	71

LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED

Lasteaia õppekava koostamise aluseks on alushariduse riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse 07.augustil 2025 määrus nr 33). “Väätsa Lasteaed Paikäpp õppekava” määrab kindlaks pooleteise- kuni seitsmeaastaste laste õppe- ja kasvatustegevuste alused alushariduse omandamiseks. Õppekava on paindlik ja pidevalt arenev dokument, mis toetab lapsevanemaid laste kodusel kasvatamisel ja õpetamisel.

Lasteaia õppekava on igale lapsevanemale kättesaadav rühmas ja lasteaia koduleheküljel <http://lasteaed.vaatsa.ee/>

1. LASTEASUTUSE ERIPÄRA

1.1 Üldinfo

Aadress:	Kooli tn 12, Väätsa alevik, Türi vald, 72801, Järvamaa
Registrikood:	75013500
Telefon:	56202720
E-post:	vaatsa.lasteaed@tyri.ee
Koolitusluba:	nr 1996HTM 29.11.2007
Omandivorm:	munitsipaallasteaed
Põhitegevusala	alushariduse võimaldamine
Õppekeel	eesti keel
Lasteaia lahtiolekuaeg	tööpäevadel 7.00-18.00
Teeninduspiirkond:	Türi vald
Asjaajamis- ja õppekeel:	eesti keel
Rühmade arv	4, laste arv 70
Lasteaia eripära:	kodukoha loodus ja tervislikud eluviisid

LASTEAI A MOTO: Väätsa lasteaed on lasteasutus, kus iga laps on oluline ja rõõmsalt kasvamas looduse rüpes.

MEIE VISIOON: Väätsa lasteaed Paikäpp on väärtuspõhine ja uuendusmeelne lasteaed, mis toetab igakülgset laste arengut ning koostööd perede ja töötajatega.

MEIE MISSIOON on luua lapse arengut toetav ja inspireeriv kasvukeskkond, kus väärtustatakse kodukoha loodust, tervislikke eluviise, loovust, hoolivust ning sõbralikkust. Koostöös perega toetame lapse igakülgset ja harmoonilist arengut.

Väätsa lasteai põhiväärtusteks on:

LAPS- väärtustame lapse õigust turvalisele ning täisväärtuslikule lapsepõlvele. Loomes tingimused lapse tasakaalustatud arenguks, eneseteostuseks ja tervikliku maailmapildi kujunemiseks.

KESKKOND- hindame ja väärtustame oma kodukoha loodust, õpetades lapsi läbi erinevate tegevuste ja õuesõppe loodust tundma, hoidma ja väärtustama. Lasteai avar õueala, õunaaed, marjapõõsad, kasvuhoone ja taimestikud pakuvad selleks rohkelt võimalusi ning annavad võimaluse aiatöödega tutvuda ning mõista töötegemise olulisust.

TERVIS- Meie jaoks on tähtis laste ja töötajate tervis. Jälgime tervislikke eluviise, pöörates tähelepanu õigele toitumisele, füüsilisele aktiivsusele ja vaimsele tervisele. Viibime õues iga ilmaga, matkame ümbruskonnas ja veedame aktiivselt aega lasteai õuealal. Lasteaias on ujula, kus lapsed läbivad ujumise algõppe ning saavad teadlikuks veeohtudest.

LOOVUS- Toetame iga lapse individuaalsust ja loovust, pakkudes võimalusi avastamiseks, katsetamiseks ja eneseväljendamiseks läbi mängu, kunsti ja liikumise. Väärtustame rahvuskultuuri, anname lastele edasi meie kultuuripärandit ning rahvatantsu oskust, osaleme Järvamaa laulu- ja tantsupeol.

KOOSTÖÖ- Väärtustame koostööd igal tasandil- laste, lastevanemate, meeskonna, juhtkonna, kogukonna ja teiste asutustega. Arvestame erinevate huvigruppide ettepanekutega ning tegutseme ühiste eesmärkide nimel. Meie eesmärk on pakkuda lastele

turvalist ja inspireerivat keskkonda, luues kaasaegse ja arengut toetava lasteaia. Hoiame ja väärtustame lasteaia traditsioone.

VÄÄTSA LASTEAIA EESMÄRGID

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on tagada koostöös koduga lapse igakülgne ja järjepidev areng, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, õpihuvi ja tegutsemisoskus, hooliv suhtumine teistesse inimestesse ja keskkonda.

2.2 Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- **LAPS ON AKTIIVNE ÕPPIJA**, kes õpib suhete ja suhtlemise kaudu, loob tähendusi, katsetab, küsib, jälgib ja proovib, teeb järeldusi nii enda kui maailma kohta, õpib tegutsedes, mängides, liikudes ja kuulates. Õppe- ja kasvatustegevus toimub lähima arengu tsoonis üldõpetuslikest põhimõtetest lähtuvalt.
- **LAPSE INDIVIDUAALSE ARVESTAMINE**- Õpetaja arvestab õppetegevustes laste tempo, huvide, kogemuste, tausta ja vajadustega. Individaalsuse märkamiseks kaardistab lapse arengut, vaadeldes lapse tegevusi ja suhtlemist, kuulates lapse arvamusi ja märgates lapse algatusi.
- **ÕPETAJA KUI ARENGU SUUNAJA**- Õpetaja loob õppimiseks vajalikud tingimused, soodustades uute kogemuste teket, pakkudes mängimiseks ja ideede elluviimiseks vahendeid ja tegevusvõimalusi, suunates ja toetades suhtlemist, märgates lapse huvisid ja ideid.
- **ÕPI- JA KASVUKESKKOND** luuakse koostöös lapsega, õpetaja märkab laste tähelepanekuid ja küsimusi, algatab ja kavandab tegevusi koos lastega, pakub vahendeid ja võimalusi edasi uurimiseks, aitab luua olukordi, mis toetavad laste eesmärke ja mängu; kaasab lapsi aruteludesse.
- **KOOSTÖÖ KODUGA**- koostööd lapsevanematega toetab igapäevane suhtlus, jagatud fotod, päevamuljed, ühised projektid ja üritused.

2.3. Õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade loetelu

Õppe- ja kasvatustegevus esitatakse kuues valdkonnas:

- mina ja keskkond
- keel ja kõne
- matemaatika
- kunst
- muusika
- liikumine

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

3.1 Lasteaia õppeaasta

Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31.augustini. Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist 31. maini. Suvekuudel toimub õpitu kordamine ja kinnistamine läbi õuesõppe.

3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, pakkudes lapsele võimalusi vabamänguks, katsetamiseks, liikumiseks, musitseerimiseks ning loovust ja aktiivset õppimist toetavate tegevuste kogemiseks, nii individuaalselt kui ka koos teistega. Lapse teadmised, oskused ja hoiakud arenevad üheskoos- tegeliku elu, mängu ja selle keskkonna kaudu, milles lapsed viibivad. Erinevate valdkondade ja tegevuste lõimine toetab lapse loomulikku uudishimu ja aitab tal mõista maailma terviklikult. Lapse õppimine ei toimu üksnes planeeritud tegevustes, vaid igapäevaste olukordade, mängu, suhtlemise ja ümbritseva keskkonna kaudu. Õppimine tehakse lastele rühma ruumi seintel nähtavaks läbi õpitud materjalide, tehtud tööde, fotode samuti on õppimine nähtav lapsevanematele, kes toetavad õppimist väljaspool lasteaeda.

Õppimine lasteaias on:

- **mänguline ja paindlik**- tegevused lähtuvad laste enda kogemusest;
- **koostööne**- eri valdkonnad ja tegevused ühendavad lapsi, õpetajaid ja lapsevanemaid ühise eesmärgi ümber;
- **reflektiivne ja tähenduslik**- laps mõtestab ja jagab oma kogemusi teistega.

Laps õppe- ja kasvatusprotsessis:

- on aktiivne õppija, oskab õpitud kasutada;
- õpib suhete ja suhtlemise kaudu;
- arutleb oma kogemuste üle;
- katsetab, küsib, jälgib ja proovib uuesti;
- teeb järeldusi nii enda kui maailma kohta;
- õpib nii tegutsedes, mängides, liikudes kui kuulates.

Õpetaja õppe- ja kasvatusprotsessis:

- arvestab lapse tempo, huvide, vajaduste ja kogemusega;
- pakub lapsele valikuvõimalusi;
- märkab laste tähelepanekuid ja küsimusi, algatab ja kavandab tegevusi koos lastega;
- pakub vahendeid ja võimalusi edasi uurimiseks ;
- aitab luua olukordi, mis toetavad laste eesmäärke ja mängu;
- teeb koostööd koduga õppetegevuste läbiviimisel.

Õppe- ja kasvatusgevuse läbiviimisel lasteaias rakendatakse enamasti projektõpet, kus laps on aktiivne osaleja ja õppeprotsessi suunaja. Projekti käigus on lapsel võimalus õppida probleeme lahendama, argumenteerima, planeerima, enesejuhtimist ja –regulatsiooni, samuti soodustab projektõpet koostööoskuste kujunemist. Õpetaja suunab õpitegevusi teadlikult ja professionaalselt, lähtudes õppekava eesmärkidest. Projektõppe keskmes on süvitsi uurimine. Projektõppe tulemusena valmib midagi (mudelid, plakatid, näidend, esitus, loovtöö jne) ning tegevuste läbiviimisel kaasatakse lapsevanemaid ja eksperte ja

käiakse õppekäikudel. Projektõppe kestus ei ole ette määratud, projekti kestuse määrab laste huvi uuritava teema suhtes.

3.3 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus hoiurühmas

Õppimine toimub lapse igapäevaelu loomuliku osana läbi mängu, uurides, liikudes, suheldes ja loovtegevustes osaledes. Erilist tähelepanu pööratakse lapse turvatunde loomisele, emotsionaalsele heaolule ning positiivsete suhete kujunemisele nii täiskasvanute kui ka teiste lastega.

Õppe- ja kasvatustegevus toetab üldoskuste kujunemist, iga päev arendatakse teadlikult:

- suhtlemis- ja eneseväljendusoskust;
- iseseisvust ja enesekohaseid oskusi;
- mänguoskusi;
- tähelepanu, mõtlemist ja uudishimu;
- liikumist ja tunnetusoskusi.

Tegevused toimuvad nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Hoiurühma päevakava on paindlik, oluliseks peetakse koostööd lapsevanemaga. Vanemaid kaasatakse hoiurühma tegevustesse ja eesmärkide seadmisse.

3.4 Õpi- ja kasvukeskkond

Õpi ja kasvukeskkond luuakse lasteaia/-hoiuse õpetaja/abiõpetaja poolt koostöös ja -loomes lastega ning lapsevanematega, seejuures lähtutakse õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel laste vanusest ja vajadusest ning see on pidevas muutumises. Õpikeskkond võimaldab lastel teha aktiivselt ettepanekuid ja otsuseid, ruum ja tegevused muutuvad vastavalt sellele, mida lapsed vajavad ja millest nad huvitatud on. Materjalid ja vahendid ei ole ainult „ette antud”, vaid valitud koos lastega või laste vaatlemisest lähtudes. Loomulikus keskkonnas (õues)õppimine loovad aluse eluliste kogemuste omandamiseks, teemade lõimimiseks ning inimese ja looduse vahetu kontakti tekkimiseks.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamise põhimõtted lasteaias:

- lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ning lasteaiatavadele;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
- suunatakse lapsed üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- tehakse koostööd vanematega.

Füüsilise keskkonna kujundamise põhimõtted lasteaias:

- tagatakse turvalisus;
- tehakse õppeprotsess nähtavaks, (st õppimise, ideede, tegevuste, laste arengu dokumenteerimist ning esitlemist õppimise käigus);
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;
- luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues.

3.5 Pedagoogiline dokumenteerimine

Pedagoogilise dokumenteerimise eesmärgiks on mõtestada õppimist sügavalt ja teha õpetaja töö ja laste õppimine nähtavaks. Dokumenteerimisprotsessi kaasatakse ka lapsed ja lapsevanemad, et see peegeldaks mitmekesiseid vaatenurki. Lastel ütluste, käitumismustri, fotode, joonistuse järgi selgitatakse välja, mis lapsi huvitab, mis teemat käsitleda, milliseid õppevahendeid ja muutusi teha keskkonnas, et toetada laste iseseisvat

avastamist ja õppimist. Dokumentide kaudu (fotod, joonistused, vestlused, olukordade kirjeldused) tehakse õppimine nähtavaks lastele ja lapsevanematele, see võimaldab lastel oma tegevust reflekteerida, kavandada järgmisi samme ning õpetajatel teha koostööd lapsevanematega. Kogutud materjalide põhjal analüüsib rühmameeskond õppimise tulemuslikust, leiab uusi võimalusi oma tegevuse parendamiseks.

Laste kaasamine dokumenteerimisse:

- enda joonistuste, fotode analüüs;
- lapsed osalevad vastavalt oma vanusele ja võimetele projektiplaani koostamisel;
- laste tsitaatide, ütluste lisamine fotode, joonistuste juurde;
- lastele antakse valida, milliseid tööd, mängud või projektid on väärt teistega jagamist, milliseid loovtöid jagada ja panna näitusele;
- lapsed osalevad reflekteerivates aruteludes, et aidata neil märgata nende arengut;
- lapsed esitlevad oma töid või projekte rühmas, vanematele, teistele rühmadele või kogukonnale.

Rühma õppe- ja kasvatustöö plaan (nädala-, kuu-, projektiplaani) koostatakse Eliisi keskkonnas, kus lapsevanemad saavad tutvuda rühmas planeeritava õppe- ja kasvatustegevusega ning ees ootavate sündmustega. Õppe- ja kasvatustöö plaani koostamisse on kaasatud ka rühma lapsed ja abipersonal. Rühma aasta eesmärgid ja üritused tutvustatakse vanematele sügisesel rühma koosolekul. Liikumise-, muusika-, ja ujumistegevused on nädala- või kuuplaanis planeeritud eraldi ajad, mis on tingitud ruumide kasutamise logistikast. Tagasiside rühma päeva tegemistes kajastatakse Eliis keskkonnas.

4. KAASAVA HARIDUSE RAKENDAMINE LASTEAIAS

Lasteaed lähtub õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest, mille kohaselt osaleb laps õppe- ja kasvatustegevuses suurema osa ajast koos kõigi teiste lastega ja oma õpetaja juhendamisel. Õpetajad jälgivad ja hindavad lapse arengut ja toimetulekut lasteaias, lähtudes alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud põhimõtetest. Lapse individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse lapsele õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ja

vajalik tugi. Kui ilmneb lapse andekus või erivajadus, teavitab lasteaed sellest vanemat ja korraldab lapse pedagoogilis-psühholoogilise hindamise. Laps on arenguliste erivajadustega, kui tema võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne-, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus, keeleline või kultuuriline taust) erinevad sedavõrd, et tavapärane õpikeskkond ning õppe – ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt. Vajadusel tehakse koostööd teiste valdkondade spetsialistidega ja soovitatakse lisauuringuid.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses rakendatakse kolmetasandilist tugisüsteemi: üldine tugi, tõhustatud tugi ja eritugi (joonis 2). Ühegi toe liigi rakendamine ei eelda meditsiinilise diagnoosi olemasolu, samas võib ka meditsiinilise diagnoosiga lapsele olla piisav mistahes toeliik eelnevast loetelust.

Joonis 2. Kolm erinevat toe liiki

Kui on selge, millises valdkonnas laps tuge vajab, rakendab õpetaja sobivaid võtteid, tegevusi ja korralduslike lahendusi üldise toe raames. Sekkumine on järjepidev, selgete eesmärkidega ja süsteemselt planeeritud tegevus. Üldise toe rakendamist jälgitakse pidevalt ning hinnatakse, kas rakendatud toetus on olnud lapsele piisav. Kui lasteaias rakendatud üldise toe meetmed (sh diferentseeritud õpe, individuaalsed tegevused, õpetaja ja tugispetsialistide juhised, lapsevanema kaasamine) ei taga lapse arengule ja heaolule vajalikku tuge (lapse raskused jäävad püsima või süvenevad), tuleb hinnata täiendava ehk

tõhustatud või eritoe vajadust. Tugiteenuste koordineerija teeb vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks, kui lasteaia pakutud üldine tugi ei anna lapse arengu seisukohalt soovitud tulemusi.

ÜLDINE TUGI - Lapsele, kellel on kohanemiskursusi või tekib mahajäämus eeldatavate arengutulemuste saavutamisel, pakub lasteaed üldist tuge, mis kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas. Üldise toe pakkumine on rühmas õpetaja ülesanne. Vajadusel saab õpetaja paluda abi ja nõustamist tugispetsialistidelt.

TÕHUSTATUD TUGI - Kui lapse arengu toetamiseks üldisest toest ei piisa, siis rakendatakse tõhustatud tuge. Tõhustatud tuge rakendab lasteaed koolivälise nõustamismeeskonna (Rajaleidja) soovitusel ja vanema nõusolekul.

Tõhustatud tuge rakendatakse lapsele, kes oma arengulise eripära tõttu vajab:

- vähemalt üht tugispetsialisti teenust;
- spetsiifilist õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, keskkonda, metoodikat või spetsiifilisi
- vahendeid ning individuaalset lisatuge rühmas või;
- õpet kuni 12 lapsega rühmas.

ERITUGI- Erituge soovitab kooliväline nõustamiskomisjon, seda rakendatakse lapsele, kes oma arengulise eripära tõttu vajab:

- mitut tugispetsialisti teenust;
- kohandusi mitmes valdkonnas (spetsiifiline õppe- ja kasvatustegevuse korraldus, keskkond, metoodika või spetsiifilisi vahendeid ning pidevat individuaalset lisatuge rühmas või;
- õpet kuni kuue lapsega rühmas.

4.1 Erivajadustega laste arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

4.1.1 Lapse arengu hindamine, varajane sekkumine ja toetamine

Lapse toevajaduse ja vajaliku toe liigi määramise protsess jaguneb kolme etappi: märkamine, kaardistamine ja sekkumine.

TASAND	TEGEVUSED	TEOSTAJAD
I Märkamine ja esialgne toetamine	Laste arengut jälgitakse rühmas ja individuaalsetes tegevustes võimaliku mahajäämuse, eripärasuse või andekuse avastamiseks, lapsevanem(ad) kaasatakse probleemi olemuse selgitamiseks.	õpetajad, abiõpetajad, lapsevanemad, eripedagoog/TUKO, logopeed, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja
II Erivajaduse hindamine, kaardistamine ja nõustamine	Toimuvad täiendavad uuringud, mille käigus hinnatakse lapse arengutaset (pedagoogilis-psühholoogiline hindamine, kõneuuringud; vajadusel lapse suunamine nõustamiskomisjoni ja/või eriarstide (silma-kõrvaarst, neuroloog) vastuvõtule.	rühmaõpetajad, lapsevanemad, eripedagoog/TUKO, logopeed, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, lasteaia juhtkond, perearst, kooliväline nõustamismeeskond (Rajaleidja)

III Lapse arengu tasemele vastav õpetus e sekkumine	Arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse last uurinud spetsialistide soovitusi ja lapsevanema soovet ning arvamusi. Toe võimalusteks on tegevuste individualiseerimine ja diferentseerimine, õppekasvatustegevuse mahu optimeerimine, lapsevanema kaasamine arendustegevusse, vajadusel tugisiku ja/või individuaalse arenduskava (IAK) rakendamine.	<i>Lapse heaolu töörühm</i> , rühmaõpetajad ja abiõpetajad, lapsevanemad, eripedagoog/TUKO, logopeed, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, lasteaia juhtkond, tugisik
---	---	---

4.1.2. Toevajaduse dokumenteerimine

Iga lapse arengut ja toevajadust jälgitakse, kavandatakse ja dokumenteeritakse süsteemselt. See tagab, et lapse arengu toetamine oleks järjepidev, tõenduspõhine ja kõigile osapooltele (õpetajad, tugispetsialistid, lapsevanem, omavalitsus) arusaadav.

INDIVIDUAALSE ARENGU JÄLGIMISE KAART (IAJK) – *mida näeme ja märkame?*

Eesmärk: koguda ja süstematiseerida teavet lapse arengu, oskuste ja vajaduste kohta, et kavandada sobivaid õppe- ja kasvatusmeetmeid.

IAJK on lapse arengu alusdokument, mis sisaldab:

- lapse üldandmeid (nimi, vanus, rühm, täitmise kuupäev);
- lapse tugevusi ja huvisid (nt millistes tegevustes laps tunneb end kindlalt, mida naudib);
- arenguvaldkondade kirjeldust (kognitiivne, sotsiaalne, emotsionaalne, kehaline, kõne areng jm);
- tähelepanekuid ja näiteid lapse toimetulekust igapäevaolukordades;

- märkusi rakendatud toetusmeetmete ja nende tulemuslikkuse kohta;
- kokkuvõtet ja soovitusi edasiseks arendamiseks.

INDIVIDUAALNE ARENGUKAVA (IAK) – mida teeme ja kuidas toetame?

Eesmärk: kirjeldada lapse arengut toetavaid eesmärke, tegevusi ja vastutajaid, kui laps vajab tõhustatud või erituge. IAK on koostööleping last ümbritsevate täiskasvanute vahel, mis tagab, et kõik tegutsevad ühise eesmärgi nimel ja ühtsete arusaamade alusel. IAK põhineb IAJK-l kogutud andmetel ja meeskonna arutelul ning sisaldab:

- lapse üldandmeid (nimi, sünniaeg, rühm, kontaktisikud);
- lapse tugevusi ja arenguvaldkondi, mis vajavad toetust;
- lühi- ja pikaajalisi eesmärke, mis on selgelt sõnastatud ja mõõdetavad;
- toetavaid tegevusi eesmärkide saavutamiseks;
- vastutajaid ja rolle;
- rakendamise perioodi ja hindamissagedust;
- kokkuvõtet perioodi lõpus.

4.1.3 Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel

Tagamaks lastele parim arengukeskkond, on lasteaias loodud *Lapse heaolu töörühm* (LHT), kuhu kuuluvad lasteaia juhtkond, eripedagoog/TUKO, logopeed ja igast rühmast üks õpetaja. Vajadusel kaasatakse teisi lasteaia spetsialiste (muusikaõpetaja, liikumisõpetaja). Lapse heaolu töögrupi töö eesmärgiks on toetada lapse arengut tulenevalt tema hariduslikest erivajadustest, sh ka andekusest ning võimaldada tal saavutada /koolivalmidus.

RÜHMAÕPETAJAD:

- märkavad lapse probleemi, teevad märkmeid Eliisi keskkonda;
- analüüsivad lapse arengu tulemusi, situatsioone, toiminud lahendusi, toetamise võimalusi jm olulist;
- pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks: vajadusel soovivad koos eripedagoogi ja logopeediga lapsele erialaspetsialisti konsultatsiooni.
- arutavad probleemi *Lapse heaolu töörühmas*;

- selgitavad vajadusel rühma lapsevanematele (jälgides isikuandmete mitteavalikustamist) rühma töökorraldust;
- vestlevad rühma lastega, kujundades positiivset hoiakut erivajadusega kaaslasesse;
- kujundavad või loovad lapse (laste) turvalise keskkonna;
- vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks erispetsialistile või koolivälisele nõustamiskomisjonile;
- osalevad individuaalse arenduskava (IAK) koostamisel ja elluviimisel.

LAPSEVANEM:

- vahendab infot erinevatelt lapsega tegelenud spetsialistidelt, arstidelt jne;
- hoiab meeskonna liikmetega kontakti ja huvitub lapse edusammudest ning tegevustest lasteaias;
- jagab oma kogemusi lapse käitumise, tegutsemise ja suhtlemise iseärasustest kodus;
- osaleb IAK koostamisel ja elluviimisel.

TUGITEENUSTE KORDINEERIJA (TUKO):

- aitab luua arendavat ja kaasavat õpikeskkonda;
- selgitab koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega välja laste erivajadused;
- jälgib, hindab ja dokumenteerib tugimeetmete rakendamist;
- koordineerib koostööd lasteaias ja lasteaiaväliselt;
- nõustab lapsevanemaid, selgitab toe võimalusi ja protseduure;
- aitab rakendada spetsialistide soovitusi;
- jälgib, et lapse areng oleks dokumenteeritud ja vajadusel suunatud lasteaiaväliste teenuste

ERPEDAGOOG:

- juhib ja koordineerib lasteaias *Lapse heaolu töörühma* tööd;
- jälgib erivajadusega lapse arengut rühmas, soovib uusi arendamisvõtteid ja vahendeid;
- uurib ja toetab lapse tunnetuslike protsesside arengut;

- nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid;
- osaleb võimalusel rühma koosolekutel, aruteludes ja vestlusingides, vajadusel ka arenguestlustel;

LOGOPEED:

- uurib, kujundab ja arendab lapse kõnet kui peamist suhtlusvahendit;
- nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid lapse kõne arengu toetamiseks igapäevaelus;
- kaasab lapsevanemaid kõne arenduse tegevustesse;
- jälgib erivajadusega lapse arengut rühmas, soovitab uusi arendamisvõtteid ja vahendeid;
- osaleb võimalusel rühma koosolekutel, aruteludes ja vestlusingides, vajadusel ka arenguestlustel;
- teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab vajalikud väljavõtted ja kõne iseloomustused;
- annab teavet lasteaia juhtkonnale.

MUUSIKAÕPETAJA:

- jälgib last muusikalistes tegevustes;
- äratab huvi muusika, selle kuulamise ja musitseerimise vastu
- aktiveerib positiivseid aistinguid ja emotsioone läbi muusikaliste impulsside;
- toetab rütmi- ja kuulmistaju arengut.

LIIKUMISÕPETAJA:

- aktiveerib ja toetab last liikumistegevustes;
- jälgib lapse liikumismustreid ja kehalise aktiivsuse muutusi;
- toetab üldfüüsilist arengut.

DIREKTOR:

- osaleb vajadusel vestlusingides, aruteludes;
- võimaldab lastega tegelevatele töötajatele täiendkoolitusi;

- vajadusel muudab töökorraldust;
- võimalusel vähendab laste arvu rühmas;
- leiab võimalusi vajaliku materiaalse baasi jaoks;
- suunab vajadusel lapsevanema nõustamiskomisjoni.

4.2 Andekate laste toetamise põhimõtted:

- andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid;
- last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama;
- leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Koostöö vanematega toetab lapse arengut, turvatunnet ja õpimotivatsiooni. Suhtlus lapsevanemaga on avatud, usalduslik ja austav. Omavahelise koostöö tulemusena tunnevad kõik osapooled- laps, vanem ja õpetaja- end väärtustatuna ning vastutavad lapse heaolu ja arengu eest.

Koostöö põhimõtted:

- lasteaial on koduse kasvatusel toetav roll, lapse kasvatamise ja õpetamise eest vastutab perekond;
- lasteaia töötajad arvestavad ja austavad perekonna kasvatuspõhimõtteid;
- koostöös lapsevanematega kujundatakse lastes põhiväärtusi;
- omavaheline suhtlus põhineb üksteise mõistmisel ja vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel;
- järjepidevalt vahetatakse infot lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisest, üritustest;

Peamised koostöökohad:

LAPSE KOHANEMINE- tutvumisankeet Eliisis enne lasteaeda tulekut, igapäevane tagasiside õpetaja poolt, kodulehel soovitusel lapsevanemale lapse paremaks kohanemiseks, lasteaeda tutvustav ankeet lapsevanemale, vajaduspõhised pikemad arutelud näiteks käitumise või arengu teemal.

ARENGUVESTLUSED- igapäevaselt hommikul- õhtul või kokkulepitud ajal, pikem arutelu vähemalt kord aastas lapse arengu ja individuaalsete vajaduste mõtestamiseks, lapse arengumappide koostamine alates lasteaeda tulekust, lapse arengu jälgimine ja hindamine, kokkuvõte - hoiu- ja aiarühmas üks kord aastas, koolieelses rühmas 2 korda aastas sügisel ja kevadel;

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE TUTVUSTAMINE- lapsevanemate teavitamine päevakavast, õppe eesmärkidest, aasta teemast, metoodikast, arengu eeldatavatest tulemustest.

INFO JAGAMINE, LAPSEVANEMATE KAASAMINE OTSUSTUSPROTSESSI- lapsevanemate üldkoosolek, rühma koosolekud, teadete tahvlid, lasteaia koduleht ja infosüsteem Eliis, hoolekogu koosolekud 1 kord kvartalis.

TOEVAJADUS- koostöö spetsialistidega (logopeed, eripedagoog) ja vanema osalemine toe planeerimisel, IAK ehk individuaalse arenduskava koostamine, samuti IAJK ehk individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamisel.

LAPSEVANEMATE KAASAMINE LASTEAIA ELLU- üritused, tähtpäevad, avatud uste päevad, hoogtööpäevad, pereõhtud, ühised projektid ja väljasõidud.

TAGASISIDE ANDMINE JA KÜSIMINE- igapäevane vestlus lapse päeva kohta, lapsevanemate rahulolu ja tagasiside küsimustikud, aruteluringid, rühmategevuse planeerimine.

OOTAMATUD OLUKORRAD JA PROBLEEMID- kiire ja avatud infovahetus lapse tervise, käitumise, meeleolu vms muutustega seoses.

6. LASTE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

Laste üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu lõimides erinevate valdkondade sisusid.

Lasteaia õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- eneseregulatsiooni oskused.

6.1 Mänguoskused

Õpetaja poolt läbiviidavad õppe- ja kasvatustegevused on mängulised, kus laps omandab ja kinnistab uut teavet, uusi oskusi, peegeldab omi tundeid ja soove, õpib suhtlema teiste lastega ja täiskasvanutega, omandab uusi kogemusi. Õpib erinevates olukordades käituma ja harjutab viisakusreegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- 4) sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- 5) kutsub kaaslast oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- 6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- 7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5aastane laps:

- 1) keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule;
- 2) rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi;
- 3) algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mängu;
- 4) võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni;
- 5) järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga;
- 6) algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada;
- 7) õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge;

- 8) kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jälgendab lihtsaid tegevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes omaalgatust, loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- 3) algatab ise erinevaid mänge ja suudab arendada mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

6.2 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Läbi täiskasvanu suunamise ja õpetamise on kooliminev laps omandanud oskused juhtida oma tunnetusprotsesse - taju, tähelepanu, mälu, mõtlemine, emotsioonid ja motivatsiooni.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- 2) oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna;
- 3) mõistab lihtsamat kõnet, suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- 4) suudab järgida lihtsat juhust;
- 5) valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara, väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- 6) oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;

- 7) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- 8) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meetodega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- 1) suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel;
- 2) kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“);
- 3) täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele;
- 4) täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel;
- 5) väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi“) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?“) ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel;
- 6) rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid);
- 7) valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid);
- 8) kavandab ja korraldab täiskasvanu toel oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 9) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist;
- 10) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab täiskasvanu toel põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab keskenduda huvipakkuvale tegevusele;
- 2) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 3) saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 4) suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust;

- 5) esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- 6) oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
- 7) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid rakendades õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- 8) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 9) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 10) kasutab materjali meelde jätmiseks kordamist.

6.3 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslasi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest. Kooliminev laps on omandanud oskuse teistega suhelda, suudab tajuda nii ennast kui ka teisi partnereid, suudab omaks võtta ühiskonnas üldtunnustatud tavasid, teab viisakusreegleid ja käitub vastavalt nendele.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos; algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- 2) oskab väljendada oma vajadusi ja soove;
- 3) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- 4) jagab mõnikord asju ka teistega;
- 5) saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- 6) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- 7) osaleb täiskasvanuga ühistevustes.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- 1) osaleb vestluses, mängudes ja räägib oma mõtetest;
- 2) märkab teiste tundeid, täiskasvanu abil püüab lohutada või aidata;
- 3) püüab teha koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades küsib abi, täiskasvanu suunamisel pakub abi;

- 4) tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi;
- 5) tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel;
- 6) teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed;
- 7) õpetaja suunamisel pakub ideid tegevuste osas;
- 8) tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- 2) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- 4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- 5) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme, osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 7) osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
- 8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgid

6.4 Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- 2) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;

- 3) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.
- 4) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- 5) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga
- 6) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 4-5 aastane laps:

- 1) kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb);
- 2) algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel;
- 3) lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist;
- 4) oskab täiskasvanu suunamisel tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte;
- 5) õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- 6) on omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- 3) suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
- 4) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 5) oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

7. DIGITEHNOLOOGIA LASTEAIAS, 6-7A LASTE EELDATAVAD DIGIPÄDEVUSED

Digitehnoloogia on tänaste laste igapäevases elukeskkonnas loomulik osa ning digiseadmete teadlik kasutamine aitab arendada ning toetada oskusi, mida riiklik õppekava peab alushariduses keskseteks. Varases eas ei tähenda digipädevus pelgalt nutiseadmete kasutamise oskust. Juhendatud tegevuste käigus õpib laps märkama ja kasutama digikeskkondi loovalt, koostöiselt ja turvaliselt, arendades seejuures ka suhtlemisoskust, kriitilist mõtlemist ning probleemilahendusoskusi. Lasteaias algav digipädevuse kujundamine loob aluse elukestvale õppimisele ning aitab lastel kohaneda tehnoloogiariikka ühiskonna vajadustega, toetades samal ajal ka teisi üldpädevusi – suhtlemis-, eneseväljendus-, koostöö- ja eneseregulatsioonioskusi. Digivahend lasteaias ei ole eesmärk omaette vaid üks võimalik õppevahend teiste seas. Õpetaja on digihariduse teadlik suunaja, kes valib lapse vanusele ja arengutasemele sobivad vahendid ja loob võimalused nende turvaliseks ja eesmärgipäraseks kasutamiseks. Õpetaja toetab lapsi digivahendite kasutamisel, innustab katsetama ja avastama. Digihariduse andmisel tehakse koostööd peredega, jagades teavet laste digipädevuste, ekraaniaja tasakaalustamise ning turvalise digikäitumise kohta. Lasteaia eesmärk on kujundada lapsest uudishimulik, loov, kriitiliselt mõtlev ja vastutustundlik digimaailma kasutaja, kes oskab eakohaselt kasutada tehnoloogiat õppimiseks, suhtlemiseks ja eneseväljenduseks.

6-7a lapse eeldatavad digipädevused:

Digiteematika	Eeldatav pädevus
Digiturvalisus	• Laps teatab täiskasvanule, kui digiseade ei ole töökorras; küsib abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks; • lülitab digiseadet sisse ja välja ning kasutab graafilise kasutajaliidese ikoone (nt 'mängi', 'paus', 'peata', 'edasi' nupud); • kasutab digiseadmeid (sh robotika) heaperemehelikult. • teab, et vananenud ja katkine digitehnoloogia ei ole olmeprügi. • mõistab, et tundmatute linkide ja reklaamide klikkimine on ohtlik;

	• teab, et teiste inimeste kohta info jagamine internetis ei ole lubatud ning teiste pildistamiseks ja filmimiseks tuleb luba küsida.
Digisisu loomine, arendus	• Oskab salvestada heli, teeb digiseadmega fotosid ja videoklippe; • muudab ja täiendab enda loodud digisisu (nt pilti, fotot); • joonistab digiseadmest ja/või digiseadmega (nt joonistav robot, 3D pliiats) pilte;
Suhtlemine ja koostöö digikeskkonnas	• Suhtleb rühmakaaslaste ja juhendajaga, kasutades digiseadmeid (sh robotika) eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepitud reegleid; • teeb digiseadet (sh robotika) kasutades või seda rühmakaaslastega jagades koostööd ja peab kinni kokkulepitud reeglitest; • teab, et iga tema tegevus internetis jätab jälje; • teab, kuidas käituda videokõne puhul (nt mis on sobilik tegevus ja mis mitte); • mõistab, et kõik inimesed internetis ei ole heatahtlikud ja hoidub võõrastega suhtlemisest; • oskab öelda oma vanema/lähedase telefoninumbrit.
Programmeerimine ja probleemilahendus	• Koostab lihtsa algoritmi (nt pildilise) ühest elulisest tegevusest (tegevus piltide järjestamine); • täidab samm-sammulist tegevusjuhist (nt astu kaks sammu paremale, üks vasakule jne); • valib ülesande lahendamiseks tuttava digiseadme (sh robotika); • annab enda digipädevusele hinnangu (nt kasutades pildilisi sümboleid); • kasutab eneseväljenduseks etteantud digitehnoloogiaid;
Info- ja andmekirjaoskus	• Mõistab, et digisisus (nt multifilmid, videomängud, pildid, tehisaru loodud sisu jne) kajastatu ei pruugi olla tõsielu; • avab sobiva veebilehitseja ja otsingumootori; • valib koos täiskasvanuga sobivad võtmesõnad infootsinguks. • skaneerib teabe nutiseadmesse ruutkoodi abil;

Tervise ja heaolu kaitse	• Jälgib digiseadme kasutamisel õiget kehaasendit; • laps mõistab, et piiratud aeg ekraani vaatamiseks on tema enda tervise kaitseks; • laps teeb täiskasvanu juhendamisel digiseadme kasutamise vahele liikumispause ja silmahaarjutusi.
Autoriõigus ja litsentsid	• Teab, et tema ise on oma loomingu autor.

8. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGVUS EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED NING SISU

Õppe- ja kasvatustegevuse teemad pärinevad lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast. Õppesisu ja läbiviidavad tegevused lõimitakse üheks tervikuks, mille keskne sisu on valdkond “Mina ja keskkond”. Lasteaed kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku. Lasteaias on moodustatud tervisemeeskond, kes viib koostöös liikumisõpetaja ja rühma meeskondadega läbi erinevaid tervist edendavaid tegevusi.

8.1 Valdkond *Mina ja keskkond*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.
- mõistab, et tervena olemine sõltub tervislikest valikutest;
- õpib tundma iseennast ja oma keha;

- õpib aru saada oma emotsioonidest ja nendega toime tulema;
- teab kuidas käituda õnnetuse ja abivajamise korral;

Mina ja keskkond valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

Tervisekasvatuse läbiviimisel kasutame nelja printsiipi:

- Füüsiline tervis -lapse arengule ja tervisele luuakse soodsad tingimused ja õpikeskkond;
- Vaimne tervis – läbi positiivse eneseväärtustamise ja kindlustunde tervislike harjumuste kujundamine;
- Emotsionaalne tervis – laps saab väljendada enda tundeid, arendada sohteid, tunda heasoovlikkust ja armastust ning vastata samaga;
- Sotsiaalne tervis -koostöö arendamine ja tugevdamine, läbi mängu ja tegevuste lapse tunneb ja teab, et teda toetavad vanemad, sõbrad ja lasteaia personal.

Mina ja keskkond valdkonna sisu:

SOTSIAALNE KESKKOND: mina kui isiksus, huvid, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, elukutsed, tööd, kodumaa, Väätsa alevik, Türi vald, Paide linn, maakond, Eestimaa, eesti rahvakalendri tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis,

olulised kultuuritegelased, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; sõprus ja abivalmidus, hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus, kultuuriline mitmekesisus ja suhtumine erinevustesse, tervise väärtustamine, une ja puhkuse tähtsus, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine, abi kutsumine, raha kasutus ja otstarve, digikeskkond kui sotsiaalne ja turvalisust vajav ruum: ohtude tundmine, reeglite järgimine.

LOODUSKESKOND: kodukoha loodus, veekogud, metsa- ja koduloomad, taimed, seened ja putukad, erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv ja areng; muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele; öö ja päev, aastaajad, ilmastik

TEHISKESKKOND: ehitised, kodutehnika, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, liiklusmärgid, digivahendid, robotika, jäätmed ja ressursside säästmine.

TERVISEKASVATUS: ohud ruumides, õuealal, looduses, esmaabi lihtsamad abinõud, hädaabinumbri kasutamine; minu keha tundmine (nähtavad ja mittenähtavad osad); minu meeled (viis meelt) emotsioonid ja tunded; silmade, kõrvade tervishoid, minu keha puhtus, nahk, hammaste tervishoid; pisikud; tervislikud eluviisid – toitumine, piisav liikumine, õues viibimine, aktiivne puhkus ja uni; minu süda; ebaterve eluviisi kahjulikkus – ebatervislikud harjumused.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused vanuseti on toodud LISAS 1.

Väätsa Lasteaed osaleb Rohelise kooli programmis, see on ülemaailmne keskkonnaharidusprogramm, mille eesmärk on tuua keskkonnasäästlikku mõtteviisi ja käitumist haridusasutuse igapäevaellu. Väätsa Lasteaia Rohelise kooli motoks on: väikestest sammudest suurte tegudeni ning üldeesmärgiks- hoiame ennast ja teisi, oma kodukohta. Kasvatame jätkusuutlikku mõtteviisiga lapsi ning oleme positiivne eeskuju kohalikule kogukonnale.

Rohelise kooli põhimõtete elluviimiseks on lasteaias loodud süsteemne töökorraldus ja viiakse ellu mitmeid praktilisi tegevusi, tuginedes kolmele põhieesmärgile:

1. HOIAME ENDA JA TEISTE FÜÜSILIST NING VAIMSET TERVIST

Viibime palju õues värskes õhus, kasutame erinevaid liikumisviise, et füüsiliselt aktiivsed olla. Harjutame koostööd ja tekitame meeskonnatunnet erinevate ühisüritustega. Toitume tervislikult ja teadlikult.

2. ÕPIME TUNDMA JA HOIAME LOODUST ENDA ÜMBER

Kasutame kodukohta oma õpiruumina. Matkame metsas, pargis, järve ümber, rabas, selle käigus jagame lastele keskkonnaharidust, et kasvatada teadlikum ja vastutustundlikum täiskasvanu. Lasteaia õuealal suurendame elurikkust luues lillepeenraid ja joogikohti lindudele ja putukatele.

3. SÄÄSTAME RESSURSSE, VÕIMALUSEL TAASKASUTAME

Teeme koostööd erinevate ettevõtetega, et taaskasutada nende tootmisjääke. Vähendame jäätmete teket, komposteerime, sorteerime. Propageerime autovaba liikumist ning vee ja elektri kokkuhoidu.

8.2 Valdkond *Keel ja kõne*

Lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingutes. Õpetaja loob lapsele kõnekeskkonna, kus ta kuuleb teiste kõnet ning saab ise suhtlemist harjutada. Juhul, kui lapse emakeel ei ole eesti keel, siis luuakse talle tingimused eesti keele omandamiseks lõimitud õppetegevuste kaudu, vajadusel eraldi eesti keele lisategevustega.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises, on aktiivne vestleja, küsimuste esitaja ja suudab olla kuulaja rollis;
- suudab väljendada oma mõtteid, arvamusi, tundeid ja teadmisi ning kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust, häälib sõnu häälikuhaaval täiskasvanu abiga;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja laste kirjanduse vastu, saab aru kuuldud eakohasest tekstist ja oskab seda ümber jutustada ning esitada ja vastata küsimustele;

- on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Eesti keel kui teise keele õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Eesti keele valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ning igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides;
- õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- suunata last ettelugemise, raamatu illustatsioonide vaatamise, jutustamise, lavastuste, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist mitmekesiste, pildirikaste raamatute ettelugemise kaudu, sh kasutades ka erinevaid digivahendeid;
- toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Eesti keele valdkonna sisu

1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;

- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, laste kirjandus.

HÄÄLDAMINE: keele- ja huulte mängud; mängitus laulud (sõrmemängud, rütmiharjutused); häälikumängud ja häälikuanalüüs; silbimängud; diktsiooniharjutused (hääldamisharjutused).

SÕNAVARA: nimisõnad, tegusõnad, omadussõnad; sõnade moodustamine (liitsõnad) ja tuletamine; sõnade tähenduse mõistmine; üldmõisted; antonüümid (vastandsõnad: must-valge, soe-külm, suur-väike jne.); sünonüümid (samatähenduslikud sõnad: avar-lai, ütlema-rääkima-lausuma jne.).

GRAMMATIKA: ainsuse ja mitmuse nimetava kõrvutamine (must lind-mustad linnud jne.); oleviku ja lihtmineviku I ja III pööre (söön-sööb, söin-sõi jne.); kindel ja käskiv kõneviis (näit. Mart loeb, palun loe); umbisikuline tegumood (loetakse, tullakse, toodi, viidi jne.); täis- ja osasihitis (näit. ava aken – ema avab akna); sise- ja väliskoha käänded ehk asendi- ja kohamõisted (näit. pane lauale, ämbrisse; elab maal, metsas; võtab korvist, seinalt); tegusõna kasutamine kõikides pööretes; omadussõnade võrdlemine (suur-suurem, halb-halvem, kerge-kergem jne.); omastava (kes? mis?) ja osastava (kelle?).

JUTUSTAMINE JA KUULAMINE: pildi järgi jutustamine; pildiseeria järjestamine ja selle järgi jutustamine; sündmustest jutustamine; praktilisest tegevusest, situatsioonimängud; esemete, olendite, nähtuste kirjeldamine; lavastusmängud; dialoogide esitamine; ümberjutustus; jutule lõpu, alguse või pealkirja mõtlemine.

SUHTLEMINE: täiskasvanu kõne kuulamine ja mõistmine (korraldus, selgitus, ülesanne, jutuke); enda soovide väljendamine; esitatud teksti mõistmine (küsimustele vastamine, ümberjutustamine jne.).

LUGEMA JA KIRJUTAMA ÕPPIMINE: tutvumine raamatutega; ettelugemine (žanriline mitmekesisus); häälikuanalüüs; häälikute võrdlemise tutvustamine kõlavuse alusel (täis-, kaas- ja sulghäälikud); sõnade kokku lugemine ja tähenduse mõistmine; lausest sõnade leidmine (mitu sõna on lauses?); lause eristamine tekstist, lause lõpumärkide tutvustamine

(.; ?; !); kirja eelharjutused; tähtede õppimine; joonistähtede kirjutamine; kirjatehnilised harjutused erinevate vahenditega (kriit, pliats, mannataldrik, liiv jms.).

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused vanuseti on toodud LISAS 1.

8.3 Valdkond *Matemaatika*

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on, et laps:

- suudab määrata enda asukohta ümbritseva suhtes,
- seostab ja kirjeldab igapäevaelu kasutades matemaatilisi mõisteid (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused, värvused, ajamõisted, hulgad jm);
- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- Laps suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundmõistete abil;
- tunneb ja kirjeldab lihtsamaid geomeetrilisi kujundeid.

Matemaatika valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Matemaatika valdkonna sisu:

HULGAD: esemete ja hulkade võrdlemine; ühiste tunnustega esemete hulk, esemete kuuluvus ja mittekuuluvus hulka, selle sõnastamine; samaväärse hulga moodustamine ükshese vastavuse seose alusel; mõisted ja märgid: on võrdne – “=” (sama palju), on suurem kui – “>” (rohkem), on väiksem kui – “<” (vähem) ; hulga täiendamine, ühendamine ja hulgast eraldamine; terviku ja tema osade võrdlemine; hulga püsimine ja hulkade samaväärsuse säilitamine.

LOENDAMINE , ARVUD JA ARVUTAMINE: loendamine, arvude rida 12 piires, arvu asukoht arvude reas, liitmine ja lahutamine 5 piires ning märgid + , −, =;

SUURUSED JA MÕÕTMINE: pikkuse, mahu, raskuse, aja ja kiiruse tähendus, igapäevaelus enamkasutatavad mõõtühikud; matemaatilise jutukese koostamine, esemete pikkuse mõõtmine etteantud vahendiga (samm, pulk, nöör vms); enamkasutatavad raha- ning mõõtühikud (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm), aeg (täistund) ja ajaühikud (tund, minut; ööpäev, nädal, kuu, aasta).

GEOMEETRILISED KUJUNDID: kuup, kera, kolmnurk, ring, nelinurk; kujundite leidmine ümbritsevast keskkonnast, mänguasjadelt, piltidelt; etteantud kujundite nimetamine; kujundite ühendamine figuurideks, mustriteks; tasapinnaliste kujundite joonistamine ja värvimine; kehade voolimine, meisterdamine (paberist, papist, liivast vms.) ja konstrueerimine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused vanuseti on toodud LISAS 1.

8.4 Valdkond Kunst

Kunsti teemasse sisse elamiseks kasutatakse mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist vm. Kunstitegevust kasutatakse ka teiste õppe- ja kasvatustegevuste osana ning tegevusi viiakse läbi ka õuekeskkonnas, kasutades selleks erinevaid materjale.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Kunsti valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Kunsti valdkonna sisu:

KUJUTAMINE JA VÄLJENDAMINE: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;

KUJUNDAMINE: looduslik ja tehismaterjal, erinevad voolimismaterjalid, nõör, paber, erinevad trükid, jäljendid, muster ja rütm, mustri moodustamine, eesti rahvuslikud motiivid (triibud, lilleornamendid).

VOOLIMINE: kera ja silindri voolimine, detailide ühendamine, väikeste osade väljavajutamine, süvistamine ja dekoreerimine, vormi kasutamine voolimisel, inimese voolimine, töö viimistlemine ja lõpetamine. Materjalid- savi, plastiliin, liiv, lumi, makulatuur, voolimismass.

JOONISTAMINE: üksikeseme (taime, looma, inimese, sõiduki, hoone jne.) joonistamine ja maalimine, tegevuse, ehitise joonistamine, vaba joonistus, kontuuri piires värvimine, värvid, heledad ja tumedad toonid, joonte tihedus. Materjalid: värvi-ja viltpliiatsid, kriidid, süsi jne.

MAALIMINE: pinna katmine ja taustale maalimine, täpimine pintsliga, näpuvärvidega trükkimine, suuremate ja väiksemate detailide joonistamine pintsliga, ümbritseva elu ja esemete maalimine, värvide segamine. Guašš, akvarell, näpuvärvid, kliistrimaal, akvatušš jm

MEISTERDAMINE: erinevate materjalide(paber,nahk,riie,karbid,looduslik-ja jääkmaterjalid), tööriistade (käärid, nõel,liimid,pintslid jm) ja töövahendite tundmaõppimine ja käsitlemine, töö kavandamine ja kavandi joonistamine, kleepetöö, rebimine, lõikamine, mustrite ladumine ja kujundamine.

KUNSTI VAATLEMINE JA ANALÜÜSIMINE: raamatu illustratsioonid, oma töö analüüs, kaaslaste töö heatahtlik analüüs ja oma hinnangu põhjendus, kunstiteoste või ümbruses leiduvate objektide vaatlus ning detailide ja värvide kirjeldus, tajub meeleolu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused vanuseti on toodud LISAS 1.

8.5 Valdkond *Muusika*

Muusika kuulamise ja loomise kaudu areneb lapse kujutlusvõime, saab tuge mälu ja kujuneb muusikaline mõtlemine. Muusika õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk ei piirdu pelgalt muusikaliste oskuste edendamisega. Sellel on ka lai kasvatav mõju – muusika aitab kujundada lapse koostööoskust, distsipliini, esinemisjulgust ja lugupidavat suhtumist kaaslastesse, õpetades kuulama ja austama ka teiste esitusi. Ühise musitseerimise kaudu õpib laps mujalgi arvestama teistega, väljendama oma tundeid ning väärtustama loovust ja pingutust. Muusika õppe- ja kasvatustegevus toimub 2 korda nädalas. Muusika õppe- ja kasvatustegevuse kestvuse planeerimisel arvestatakse laste vanusega, rühma eripärade ning vajadustega. Muusikategevused toimuvad saalis. Muusika õppe- ja kasvatustegevuse hulka kuulub ka lapse muusikalise kuulamiskogemuse rikastamine. Koostöös vanemate,

kogukonna ja kooliga korraldatakse muusikalisi üritusi ja külastatakse kontserte. Muusikategevused on tihedalt lõimitud kõigi teiste valdkondadega ning võimalusel ka rühmas käsitletavate teemadega.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja erinevatest muusikalistest tegevustest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii koos kui ka üksi;
- teab, et on olemas erinevad muusikastiilid.

Muusika valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Muusika valdkonna sisu:

LAULMINE- Looma- ja linnuhääled, loodushelid, lastelaulud, muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb, laulumängud, kaanon, kajamängud, soololaul, koorilaul.

MUUSIKA KUULAMINE- erinevad muusikapalad, kuulmise järgi laulu ära tundmine, rahvamuusika, muusika meeleolu kirjeldamine, erinevate instrumentide ära tundmine, muusikalised muinasjutud, muusika vormi tunnetamine (algus, keskpaik, lõpp, kordused).

MUUSIKALIS-RÜTMILINE LIIKUMINE- tantsud, rahvatants, muusikalis liikumis ja laulumängud, põhiliikumised- jook, kõnd, kõnd päkal, kannal, kükk, muusika meeleolu ja rütmi järgi liikumine, kehatunnetus, rütmitaju, ringmängud, koordineerimise treenivad liikumised (galopp, hüppasamm, keksimine), orienteerumine ruumis, loovliikumine, ringi hoidmine, liikumine päripäeva, vastupäeva, liikumismustrite, tantsude loomine, kehapill (plaks, nips, pats, trampimine, jne), kiikumine, põlve kõverdus, käte hooglemine, keerutamine, käevang, rahvatantsu põhivõtte põial peos, käed rusikas.

PILLIMÄNG- kõlapulgad, marakas, tamburiin, kastanjet, rütmimunad, rütmilusikad, erinevate pillide kõla klaver, viiul, flööt, kõlapulgad, tamburiin, kuljused, kellukesed), kehapill, kiire ja aeglane rütm, rütmisaated lasteriimidele ja –lauludele, õige hoid ja mänguvõtte, ansambli mäng, ühise tempo hoidmine, dirigeerimine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused vanuseti on toodud LISAS 1.

8.6 Valdkond *Liikumine*

Lasteaias on organiseeritud liikumistegevuse eesmärgiks arendada lapse liikumisoskusi, koordineerimise, tasakaalu ja kehatunnetust. Kujundada positiivne hoiak liikumise ja kehalise aktiivsuse suhtes. Luua alus tervislike eluviiside kujunemisele ja kehalisele eneseväljendusele. Toetada lapse aktiivsust, rõõmu liikumisest ja tahtejõu arengut.

Liikumisoskused jagunevad:

- edasiliikumise seotud oskused (kõndimis-, jooksmis-, ronimis-, hüppamis-, hüplemis-, roomamis-, veeremis-, ujumis-, tantsuoskus);
- vahendil edasiliikumisoskused (jalga- või tõukerattaga sõitmise, suusatamise, kelgutamise oskus);
- vahendi käsitlemisoskused (viskamis-, püüdmis-, veeretamis-, pööratamisoskus, jalaga/käega palli löömisoskus, vahendiga palli löömisoskus);
- keha kontrollioskused (tasakaaluoskus seisumisel, liikumisel, erinevates asendites ja liikumiste kombinatsioonides);

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid;
- tunneb vees olemisest rõõmu ja omandab esmased ujumisoskused.

Liikumise valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist nii üksi kui ka rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate sportlike tegevustega;
- suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, ujumise, spordialade ja tantsu;
- suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutustes sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude jms) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu;

Valdkonna Liikumine sisu on:

- liikumisalased üldteadmised;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- tants ja rütmika;
- ujumine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused vanuseti on toodud LISAS 1.

9. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Õpetajad jälgivad ja hindavad lapse arengut ja toimetulekut lasteaias ja kohandavad õppe- ja kasvatustegevust lapse individuaalsete vajaduste ja võimete järgi. Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes. Hindamise aluseks on lapse arengu eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Vanematele tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust. Lapse arengu kohta kogutud andmeid ei avaldata kolmandatele isikutele.

Viieaastaste laste hindamiseks kasutatakse elektroonilist hindamisvahendite LAHE-Eksamite Infosüsteemis (EIS). LAHE testiga hinnatakse last viies valdkonnas: kognitiivsed protsessid, õpipädevus, kõne ja keel, matemaatika ning sotsiaalne pädevus. Pärast iga testi lahendamist saab õpetaja sõnalise ja kohese tagasiside lapse arengu kohta kõigis valdkondades ning ka koondinfo rühma tasemel, mis võimaldab sihipäraselt kavandada edasist õpet ja tuge. LAHE testi viiakse läbi 3-5 kuu jooksul peale lapse viieaastaseks saamist.

Lapse arengu hindamise põhimõtted:

- lähtutakse lapse arengust, huvidest, võimetest ja vajadustest, vaadeldakse ja võrreldakse lapse arengut iseenda varasema arenguga;
- hinnatakse üldoskuseid, mänguoskuseid, tunnetus- ja õppeoskuseid, sotsiaalseid ja enesekohaseid oskuseid, arengu hindamisele lähenetakse terviklikult;
- hindamine on järjepidev, mänguline ja toimub igapäevaste tegevuste käigus;
- arengu hindamisel tehakse koostööd lapsevanematega, jagatakse tähelepanekuid, kuulatakse vanema kogemusi, seatakse koos ühiseid eesmärke;
- vastavalt vanusele kaasatakse last arenguhindamisse;

Tabel 1. Hindamistegevused lasteaias

Aeg	Tegevus	Sisu ja eesmärk	Väljund / dokument
August	Tutvumis- ankeet uutele lastele.	Tutvuda lapse ja tema pere, lapse, harjumuste ja arenguga.	Ankeet Eliisis
September	Lapse vaatlus, 6-7aastatel lastel koolivalmiduse hindamine.	Esmased tähelepanekud lapse üldoskuste ja arengutaseme kohta. Koolivalmiduse nõrkade kohtade kaardistamine.	Individuaalse arengu jälgimise kaart ehk IAJK Eliisis
Oktoober	Arengu esmane kirjeldus/ Arengu hindamine ja individuaalne kavandamine	Lapse esmase arengu kokkuvõte, individuaalsete eesmärkide seadmine/ Hindamine vastavalt üldoskustele ja valdkondadele. Logopeedi, eripedagoogi kaasamine hindamisprotsessi.	Arengukirjeldus/märkmed, tööde analüüs/individuaalse arengu jälgimise kaart ja vajadusel individuaalne arenduskava.
Jaanuar	Ümarlauad	Lapse tugevuste ja toetamisvaldkondade täpsem analüüs	Ümarlaua protokoll
Jaanuar- veebuar	Arengu hindamine ja individuaalne kavandamine	Hindamine vastavalt üldoskustele ja valdkondadele	Arengukirjeldus/märkmed, tööde analüüs, IAJK, IAK

Märts	Lapse arengu (kuni 6-aastased lapsed) ja koolivalmiduse hindamine (6-7-aastastel lastel)	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte, soovitud	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte (kuni 6-aastased lapsed), koolivalmiduskaart (6-7-aastased lapsed)
Aprill	Arenguvestlus vanematega	Tagasiside vanematele lapse arengust ja vajadustest	Arenguvestluse protokoll, IAJK ja IAK kokkuvõtted õppeaasta kohta
Juuni	Üldkokkuvõte, tagasiside ja plaanid järgmiseks õppeaastaks	Rühma koondanalüüs ja eesmärgid uueks õppeaastaks	Rühma aruanne

9.1 Arengumapp

Lapse arengu jälgimise ja mõtestamiseks luuakse igale lapsele lasteaeda tülles arengumapp. Arengumappi kogutakse tähelepanekuid lapse tegevuse kohta (vaatlused ja küsitlused), mängu kirjeldused, loovtööd, lapse arvamused, huvitavad ütlemlsed, töölehed, fotod, vanemate küsitlused lapse kohta, vaatluslehed, arengukokkuvõtted jne. Arengumapi koostamisse on kaasatud nii laps kui ka lapsevanem. Laps osaleb mappi loovtööde valimisel, põhjendades, miks ta just need tööd valis. Arengumapp on rühmaruumis lapsele kättesaadavas kohas ning laps võib igal hetkel seda ise vaadata.

9.2 Koolivalmiduse hindamine

Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse oskused ja tulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

Koolivalmiduse hindamisel kasutatakse vaatlustabeleid ja J.A Strebeleva metoodikat 2-7 aastaste laste tunnetusoskuste hindamiseks. Koolivalmiduse hindamine 6-7 aastastele lastel toimub vähemalt kaks korda viimase lasteaia aasta jooksul. Sügisel jälgitakse laste arengut, et välja selgitada lapsed, kel on mingis valdkonnas toevajadus, millele saab lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes ja kodudes viimasel aastal tähelepanu pöörata. Vajadusel koostatakse lapsele sügisel IAK koostöös tugispetsialistidega. Teist korda hinnatakse lapse koolivalmidust õppeaasta lõpus, kevadel. Siis tehakse seda juba selleks, et anda hinnang lasteaia lõpus saavutatud tasemele ja kajastatakse hindamistulemusi koolivalmiduskaardil. Lasteaed lähtub õpetamisel lasteaia ainekavadest ja riiklikust õppekavas ettenähtud 6-7 aastaste laste pädevustest. Kui laps ei saavuta kooliminekuks kooliküpsust, teavitatakse lapse vanemaid võimalusest taotleda koolipikendust.

9.3 Lapsevanemate nõustamine, arenguestlus

Õpetaja viib kord aastas lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi arenguestluse. Arenguestlus on usalduslik ja konfidentsiaalne õpetaja ning vanema vaheline arutelu lapse senisest arengust. Vestlusel on võimalus jagada teavet lapse edaspidiseks arendamiseks ja õpetamiseks ning leida koostöö kohti kodu ja lasteaia vahel. Arenguestlusel tehakse kokkuvõtte saavutatust ja seatakse sihid järgmiseks aastaks. Lapse toevajaduse ilmnemisel toimub vanemate nõustamine koostöös tugispetsialistidega. Vanemaid teavitatakse hindamisel leitud erisustest ning selgitatakse, mida need lapse arengu ja õpetamise seisukohast tähendavad. Suunatakse vanemaid, kuidas leida lisainfot lapsel esinevate arenguvajaduste ja nende toetamise kohta. Kui peetakse vajalikuks konsultatsioone spetsialistidega väljaspool lasteaeda, siis arutatakse seda koos vanemaga, kuidas seda korraldada. Vestlus lõpeb kirjaliku lühikokkuvõtte tegemisega ja allkirjastamisega. Vajadusel sõlmitakse kokkuleppeid lapse arengu edasiseks toetamiseks.

Õpetajate ettevalmistus arenguestluseks:

- informatsiooni kogumine lapse arengust (arengu hindamisleht ja arengumapp);
- lapsevanemaga vestluseks küsimustiku koostamine;
- lapsevanemate vestlusele kutsumine (vähemalt kaks nädalat varem)
- vestluse põhiosa koosneb eelnevalt antud küsimustiku läbiarutamisest ja lapsevanema küsimustele vastamisest;

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- Õppekava on pidevalt uuenev dokument.
- Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid on võimalik esitada lasteaia pedagoogidel pedagoogilistel nõupidamistel ja lapsevanematel hoolekogu esindaja vahendusel hoolekogu koosolekutel;
- Õppekava täitmist analüüsitakse 1 kord aastas lasteaia pedagoogilises nõukogus ja hoolekogu koosolekutel.
- Vajalikud parandused ja muudatused viiakse sisse 1 kord aastas pedagoogilise nõupidamise otsusega.
- Õppekava uuendamise eest vastutab lasteaia direktor.

Lasteaia õppekava koostamisest võttis osa töörühm koosseisus direktor, rühmaõpetajad, abiõpetajad, erialaõpetajad, logopeed, eripedagoog/TUKO ja hoolekogu.

Alus:

Vabariigi Valitsuse määrus vastu võetud 07.08.2025 nr 33 “Alushariduse riiklik õppekava”

Määrus kehtestati alusharidusseaduse § 7 lõike 1 alusel.

Väätsa Lasteaed Paikäpp õppekava on kooskõlastatud 2025/2026 õppeaasta õppenõukogus, mis toimus 08.06.2026 a.

Väätsa Lasteaed Paikäpp õppekava kinnitada direktori käskkirjaga

LISA 1

1.AINEVALDKONDADE EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

1.1 Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Ainevaldkond	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid. Annab enda digipädevusele hinnangu (nt kasutades pildilisi sümboloid).
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest. Kasutab eneseväljenduseks etteantud digitehnoloogiat.

Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone. Oskab öelda oma vanema/lähedase telefoninumbrit. Kasutab eneseväljenduseks etteantud digitehnoloogiat.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid. Kasutab eneseväljenduseks etteantud digitehnoloogiat.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi. Kasutab eneseväljenduseks etteantud digitehnoloogiat.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid. Mõistab, et kõik inimesed internetis ei ole heatahtlikud ja hoidub võõrastega suhtlemisest.

Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda. Kasutab täiskasvanu abil suhtlemiseks telefoni põhilisi funktsioone (helistamine). Kutsub hädaolukorras telefoni teel abi. Teatab täiskasvanule, kui digiseade ei ole töökorras või mõni selle detail on kadunud. Küsib abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks. Kasutab sobivat sõnavara abi küsimiseks, kui digiseadmed ei tööta (interneti ei ole, aku on tühi, parool on peal). Mõistab, et ekraanimeedias (nt multifilmides, videomängudes) kajastatu ei pruugi olla tõsielu.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist

				hoida. Mõistab, et piiratud aeg ekraani vaatamiseks on tema enda tervise kaitseks. Jälgib arvuti kasutamisel oma keha asendit ja asukohta ning vajadusel muudab seda. Teeb täiskasvanu juhendamisel arvuti kasutamise vahele liikumispause ja silmaharjutusi. Küsib täiskasvanult abi, kui ekraanil toimuv jääb talle arusaamatuks, tudub ebasobiv või on häiriv.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale:	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub

loodushoid, säästev areng	tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	keskkonnasäästlikes tegevustes.	ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	keskkonda säästvalt. . Teab, et digitehnoloogia kasutamine kulutab energiat. Teab, et vananenud ja katkine tehnoloogia ei ole olmeprügi.
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust. Kasutab eneseväljenduseks etteantud digitehnoloogiat.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaegadega.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaegadeaga.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest.

Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega. Teab, et tundmatuid programme või rakendusi digiseadmesse ei laadita. Mõistab, et tundmatute linkide ja reklaamide klikkimine on ohtlik.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.

Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine. Teab, et internetis ja elus kehtivad sarnased käitumisnormid.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas. Teab, kuidas käituda videokõne puhul (nt mis on sobilik tegevus ja mis mitte). Teab, et iga tema tegevus internetis jätab jälje (nt tema tegevust saab jälgida). Teab, et tema loodud sisu eest

				vastutavad lapsevanem ja tema ise.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid. Avab veebilehitseja ja otsingumootori. Skaneerib teabe nutiseadmesse ruutkoodi abil. Avab ja sulgeb sobiva rakenduse. Valib ülesande lahendamiseks tuttava digiseadme (sh robotika).

1.2 Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Ainevaldkond	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.

			situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega. Valib sobivad võtmesõnad infootsinguks (nt enda nimi, oma küla, linn).
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteõeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada. Teatab täiskasvanule, kui digiseade ei ole töökorras või mõni detail on kaduma läinud. Küsib abi, kui ekraanile ilmuvad teated jäävad arusaamatuks.

Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga. Selgitab eakohaselt digitehnoloogiate kasutamisega seotud mõisteid (nt internet, tehisintellekt, robot, multimeedia, jne). Suhtleb kaaslaste ja täiskasvanuga, kasutades digiseadmeid (sh robootika) eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepitut reegleid.
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid. Koostab lihtsa algoritmi (nt pildilise) ühest eluisest tegevusest.

	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida. Otsib salvestatud sisu digiseadmest üles.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsaid liisusalmi.	Loeb peast liisusalmi/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

1.2.1 Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 a	4-5a	5-6a	6-7a
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttavat teemat ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.

Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid. Teab, et internetis ja elus kehtivad sarnased käitumisharjumused.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.

Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega. Valib sobivad võtmesõnad infootsinguks (nt enda nimi, oma küla, linn).
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavamat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

1.3 Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Ainevaldkond	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades

				samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui ($>$), vähem kui ($<$) ja võrdselt ($=$).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem</i> , <i>vähem</i> , <i>võrdselt</i> .
Loendamine, numbritundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
	Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke $+$, $-$, $=$. Kasutab erinevaid eakohaseid digiseadmeid (nt fotoaparaat, hariduslikud robotid). 5.1.3. Lülitab digiseadet (sh robootika) sisse ja välja ning kasutab graafilise kasutajaliidese ikoone (nt „mängi”, „paus”, „peata”, „edasi” nupud).

	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurstunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm). Teab, et digiseadmete kasutamisega kaasneb tõrkeid (aku tühi).
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse. Skaneerib teabe nutiseadmesse ruutkoodi abil.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nööri vms).

Geomeetrilised kujundid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua. Teeb digiseadmega fotosid ja videoklippe. Otsib salvestatud sisu seadmest üles.
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: <i>täna, homme, eile</i> .	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: <i>täna, eile, homme, praegu, enne</i> .	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .	Oskab kasutada õigesti mõisteid <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaegadele iseloomulikke	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaagu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaagadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses.

	tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).			
	Kirjeldab aastaaga, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva. Juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.
	Märgab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

1.4 Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 a	4-5a	5-6a	6-7a
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nende vahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil. Salvestab seadmesse digisisu (pilt, video, audio, robotika seadmesse koodi). Teeb digiseadmega fotosid ja vidoklippe. Loob lihtsama animatsiooni. Joonistab digiseadmes või digiseadmega (nt joonistav robot, 3D pliiats) pilte. Salvestab digiseadmega heli. Muudab ja täiendab enda loodud digisisu (nt pilt, foto).
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliiats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle. Otsib salvestatud sisu digiseadmest üles. Teeb digiseadet (sh robotika) kasutades või

			seda rühmakaaslastega jagades koostööd, järgides kokkulepitud reegleid.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video). Teab, et tema ise on oma loomingu autor. 1 Salvestab seadmesse digisisu (pilt, video, audio, robotika seadmesse koodi). Teab, et oma isiklikku infot (nt nimi, kodune aadress, isiklikud pereasjad) internetis ei jagata. Teab, et teiste pildistamiseks või filmimiseks tuleb luba küsida. Teab, et

			teiste inimeste kohta info jagamine internetis ei ole lubatud.
--	--	--	--

1.5 Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Ainevaldkond	3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike. Laulab lihtsamaid laule kodust, perest, loomadest.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos. Oskab tunnetada ansamblit.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält. Tunnetab ansamblit. Harjutab laulma mikrofoni.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi. Tunnetab ansamblit, oskab laulda mikrofoni.
	Tunneb rõõmu ja tunneb ära kuuldavat laulu või muusikapala. Reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada. Laulab ilmekalt.
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.

Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, rütmilusikas, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi. Õpib tundma läbi pillimängu põhivärve (sinine, valge, roheline, roosa, kollane).	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused, plaatpill, kellukesed) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak). Oskab ringi hoida ja ringis kõndida. Teab mõisteid suur ja väike ring. Kõnnib sõbraga käest kinni.	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule. Tunneb rõõmu laulumängudest.
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkük, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsusamme (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine, käevangu hoidmine ja paarilise vahetus, paremad ja vasakud käed, käte alt läbi kõnd), osaleb laulumängudes.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt madal hüpaksamm, galopp, keerutus, käevang paarilisega, liikumised paarilisega).	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.

	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.
--	---	---	--	---

1.6 Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3-4a	4-5a	5-6a	6-7a
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel. Ujumine- on veega kohanenud. Võtab osa ujumistundidest. Jälgib hügieenireegleid.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel. Ujumine- Teeb vees lihtsamaid harjutusi. Julgeb näo vette panna. Jälgib hügieenireegleid.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia. Ujumine- julgeb sukelduda. Oskab vee all hinge kinni hoida. Jälgib hügieenireegleid. Julgeb vette hüppata.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele. Ujumine- Jälgib hügieenireegleid. Oskab sukelduda ja hõljuda veepinnal. Hüppab vette. Teab lihtsamaid veeohutusreegleid.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib

			liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestvamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a. kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kulgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.

		tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mängu, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlike elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mängu, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu.
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

